

УДК 340.12

А. М. Петрів-Буряк

аспірант кафедри історії держави, права та політико-правових учень
Львівського національного університету імені Івана Франка

КОНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ДОКТРИНИ САМОСТІЙНОСТІ В ПРАЦЯХ МИХАЙЛА ЛОЗИНСЬКОГО

Стаття присвячується аналізу конституційних аспектів самостійності в працях Михайла Лозинського. У статті розкриваються засади самостійності Галичини, питання окупації у 1919–1920 рр., проблематика незалежності України. Висвітлені погляди науковця на питання незалежності держави.

Ключові слова: Український вільний університет, еміграція, окупація, ЗУНР, анексія, коронний край.

Постановка проблеми. На сучасному етапі державотворення українська політико-правова думка потребує переосмислення здобутків українських науковців. Важливим є питання вивчення наукових надбань фахівців попередніх поколінь, які заклали підвалини розвитку української юриспруденції загалом та окремих галузей права зокрема. Зважаючи на ідеологічні обмеження, які були встановлені в радянський період, імена українських науковців приховували, їх знищували, а науковий доробок був недоступний для вивчення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням наукової спадщини науковців-емігрантів 20-х рр. ХХ ст. загалом та М. Лозинського зокрема приділяли увагу науковці різних галузей знань, такі як Н. Тихолоз, О. Сухий, С. Осадчук. Правовий аналіз наукового доробку науковця як конституціоналіста надасть можливість проаналізувати політико-правовий стан громадян та країни минулого століття. Зважаючи на сучасні події – військову агресію та анексію частини території України – питання реалізації самостійності та незалежності і залишаються одними з найважливіших.

Мета статті – на основі аналізу наукових напрацювань М. Лозинського розкрити конституційні аспекти самостійності українських земель.

Виклад основного матеріалу. Одним із представників української наукової еліти

минулого століття був Михайло Михайлович Лозинський (1880–1937 рр.) – науковець у галузі міжнародного та конституційного права громадський та політичний діяч, публіцист, перекладач, дипломат, викладач.

Розпад Австро-Угорщини 1918 р., проголошення ЗУНР змусили М. Лозинського не залишатися осторонь, а поринути у вир політичних подій. Після створення ЗУНР науковець став членом Української Національної Ради. За пропозицією Є. Петрушевича М. Лозинського було призначено товаришем (заступником) державного секретаря закордонних справ ЗОУНР. Після поразки національно-визвольних змагань М. Лозинський, як і інші представники української інтелігенції, був змушений емігрувати. Проте науковець шукав місце в нових реаліях післявоєнної Європи з можливістю подальшого служіння українській справі. Таким осередком став Український вільний університет – хронологічно перший вищий навчальний заклад з українською мовою викладання, який функціонував на території Чехословацької республіки [1, с. 119]. Заснований у Відні у 1921 р., а відтак перенесений до Праги, Український вільний університет надав можливість науковцям-емігрантам та українським студентам навчатися на території чужої держави рідною українською мовою та отримувати вищу освіту європейського зразка. Разом зі С. Смаль-Стоцьким, О. Колесою, С. Дністрянським, В. Старосольським, Д. Антоновичем М. Лозинський входив до першого сенату УВУ в Празі (1921–1922 рр.), а з 1921 по 1927 рр.

працював професором міжнародного права Українського вільного університету.

Аналізуючи праці М. Лозинського як професора УВУ, передусім варто охарактеризувати його дослідження в галузі міжнародного права. Зокрема, з'явилися праці «Охорона національних меншостей в міжнародному праві» (1923 р.), «Міжнародне право» (1922 р.) та ін. У віденському семестрі М. Лозинський викладав курси «Монархія і республіка», «Зложені держави», «Парламентна і радянська форма влади», у празькому семестрі – «Вибрані питання українського державного права», «Історію будови української держави». Проте науковець впав у радянофільство у зв'язку з переоціненням подій у радянській Україні, що було можливим із висоти емігрантського життя, стверджуючи, що «більшовики змінились», залишивши викладацьку діяльність у Українському вільному університеті, виїхав до УСРР, де був заарештований, засуджений до десяти років виправно-трудоих таборів та вивезений на Соловки. М. Лозинський неодноразово звертався до структур СРСР із проханням реабілітації та звільнення. Проте 3 листопада 1937 р. науковець був розстріляний в урочищі Сандармох.

Аналізуючи погляди М. Лозинського, прийнято виділяти декілька етапів у їх формуванні. Зокрема, 1900–1918 рр. характеризуються виразним українським національним забарвленням поглядів щодо поняття нації та її самовизначення. Наступний етап з 1918 по 1920 рр. знайшов своє практичне застосування в період існування ЗУНР. З 1921 по 1927 рр. науковець постає як один з основоположників науки міжнародного права в українській юридичній науці. Він аналізував норми та принципи міжнародного права в аспекті вирішення міжнародних проблем на території Європи після Першої світової війни. Цей етап пов'язаний науковою та викладацькою діяльністю в Українському вільному університеті. Заключний етап припадає на 1927–1933 рр., коли відбувалася еволюція поглядів М. Лозинського в напрямі комунізму та радянської державності. У той період науковець вважав, що українська радянська державність є основою для створення та розбудови Соборної Української Держави.

Міжнародне право М. Лозинський розглядав як право міжнародного спілкування, тому й приділяв багато уваги розробці питань управління міжнародними відносинами. Науковець стверджував, що вся сила міжнародного права ґрунтується на спільності правових, культурних, соціальних інтересів, які об'єднують цивілізовані народи.

На початку емігрантського життя М. Лозинський намагався осмислити й описати політичні реалії, що мали місце на території Галичини в час ЗУНР. Найбільш вдало ці матеріали були викладені в праці «Галичина в рр. 1918–1920» (1922 р.). Науковець розглядав публікацію зазначеної праці як обов'язок перед українцями. М. Лозинський вперше подав короткий опис польсько-української війни, зокрема подав деталі відступу зі Львова українських сил. Під час написання праці науковцю не вистачало оригінальних джерел та літератури, про що він сам зізнавався. Тому й не дивно, що оцінки О. Назарука та В. Винниченка, книгами яких він користувався, наклали відбиток на погляди М. Лозинського.

У праці «Галичина на мировій конференції в Парижі» (1919 р.) піднімалося питання польсько-українського конфлікту та ставлення держав Антанти до України. Варто згадати лише позицію прем'єр-міністра Великобританії: «України немає. Вона була вигадана німцями. Є Малоросія», що могло свідчити про те, що на той час англійська сторона не усвідомлювала всієї складності історико-правових та етнічно-національних процесів східних слов'ян або ж прагнула досягнути певної вигоди від Росії під час чергових переговорів [3]. 20 листопада 1919 р. на Паризькій конференції розглядався проект договору, де йшлося про автономний статус Галичини. Відповідно до нього Галичина отримувала автономію у складі Польщі, а остання мала забезпечувати діяльність державної адміністрації на території Галичини. Цей проект Польща відхилила.

Праця «Українська Галичина – окремий коронний край» вийшла друком 1915 р. у Відні як окрема брошура, що складалася зі вступних та кінцевих розділів, які були частиною дослідження під назвою «Утво-

рене українського коронного краю в Австрії», що одночасно вийшла друком у німецькому видавництві [4, с. 2]. У праці очікувався ґрунтовний політико-правовий аналіз питань державної національної самостійності крізь призму відокремлення української частини Галичини в автономну провінцію австрійської держави.

Австрійський уряд із захоплених західно-українських територій створив коронний край – Королівство Галичини і Лодомерії із центром у Львові, до складу якого входили теперішні Івано-Франківська, Львівська, центральні і південні частини Тернопільської області, Чернівецька область України та декілька польських воєводств. Українська Галичина відійшла до складу Австрії під час першого поділу Польщі в 1772 р. Галичину Австрія об'єднала з польськими землями в один край, і від часу розбудови Австрії до її розпаду коронний край Галичина залишався під пануванням поляків. Наприклад, від 1871 р. до складу австрійського кабінету входив поляк, який *de iure* був міністром без портфелю, а *de facto* виступав польським міністром для Галичини із широкими компетенціями та правом *veto* у всіх справах, які мали стосунок до Галичини [6, с. 6].

Стосовно Галичини Польща вела політику, притаманну політиці уже на той час неіснуючої польської держави, наскільки це було можливим, зважаючи на національне відродження українців та австрійську конституцію, яка проголошувала державно-правовий принцип рівноправності народів тільки теоретично, проте надавала кожному народові держави низку повноважень і можливість боротьби за права.

У XIX ст. політика галицьких поляків спиралася на заперечення існування української нації як культурної одиниці. На тодішню польську думку, шлях українства до культури повинен відбуватися через колонізацію.

Основним домаганням українського населення Галичини був поділ коронного краю відповідно до національної складової та утворення автономного краю, де владу мав український народ. Польща трактувала Східну Галичину як частину польської держави, проте тільки поляки користувалися повнотою громадянських

прав [8]. Польська влада поділила мешканців Східної Галичини на дві категорії: поляків, яких вважали громадянами польської держави; та українців, який трактували як вороже населення завойованої держави [8, с. 10].

Як зазначав М. Лозинський, питання самостійності Галичини не було новим, а відтак правильне розв'язання проблеми українського питання було буквально життєвою необхідністю, а також «державною konieczністю для Австрії...» [4, с. 3]. Перед Австрією мало б постати проблематичне питання нової організації краю, що проявляли б себе в доцільності чи недоцільності тодішньої організаційної основи або ж утворення нової, зважаючи на те, що територія Галичини завжди була історичною індивідуальністю. Як зазначав М. Лозинський, утворення коронного краю не було новим для історії державного будівництва Австрії, а слугувало поворотом до 1848-х років та відповідало тенденціям історичного розвитку, який протягом XIX ст. у країнах Європи вів до визволення поневолених народів та утворення політично самостійних національних утворень – у формі держав або ж у формі автономних провінцій у складі держави. Отримавши самостійність, український народ міг би визволитись від панування шляхом досягнення національної самостійності, що було наріжною необхідністю.

М. Лозинський зазначав, що «булоби злочасною помилкою приступати до її відбудови – замість поставити нову будівлю, яка відповідала би історичним традиціям і тенденціям історичного розвитку, об'єктивним відносинам і бажанням українського народу, як також інтересам держави» [4, с. 4].

Коронний край Галичину було утворено через об'єднання двох областей, які, як зазначав М. Лозинський, відрізнялися не тільки історією та національним складом, але й вороже ставились один до одного [4, с. 5]. Таким чином, зважаючи на нехтування історично-національних відмінностей та незабезпечення вільного простору для розвитку української нації, що належало до гарантування державою національностей, якою Австрія себе позиціонувала, частина українських земель та

український народ були піддані польському пануванню.

Був утворений коронний край як конституційно-правове поняття та адміністративна одиниця, проте без акцентування на історичному минулому, етнічній неоднорідності та відмінності інтересів населення. Австрійський уряд штучно об'єднав українські та польські землі і, не зважаючи на те, що Галичина була територіально одним із найбільших країв та володіла чималою кількістю корисних копалин, уряд Австрії відвів роль одного з найменш промислово розвинених районів країни [5].

М. Лозинський стверджував, що «...край став виключно місцем боротьби, де стояли супроти себе гнобителі й поневолені, яких боротьба...щоразу більше некорисно відбивалася й на загальнім розвитку держави» [4, с. 5]. Цей факт не міг не вчиняти негативного впливу на державу. Науковець вбачав у проблематиці внутрішньої політики те, що спільне існування поляків та українців в одній територіальній одиниці неминуче приведе до боротьби з характером взаємного знищення.

М. Лозинський вбачав у приєднанні українських земель до польських переконання того, що в такому разі існуватиме кордон між польськими землями та Росією, оскільки поляки вороже ставились до Росії не тільки в момент приєднання земель, але й в історичній ретроспективі. Тобто існуватиме так звана буферна зона.

М. Лозинський констатував необхідність організації Галичини в нову адміністративну та конституційно-правову одиницю, розділивши територію на два окремі коронні краї, утворивши їх на історико-національному ґрунті.

Польща все ж хотіла подолати українське бажання поділу Галичини, висуваючи певні твердження. По-перше, наголошувала те, що Галичина «...творить «історично-політичну одиницю», в якій їх політичне становище опирається на їх «історичних правах...» [4, с. 10]. Проте М. Лозинський висунув тезу про те, що Галичина не є історичною одиницею, а саме адміністративним новоутворенням, яке виникло в 1860-х роках виключно через зацікавленість польської сторони.

Науковець стверджував, що єдність краю була невігідна для Польщі, спираючись на чимало доказів даного твердження. Наприклад, це проявлялося в неоднорідності партійної приналежності громадян. Зокрема, в Західній Галичині розвивалися консерватисти (з так званої краківської школи), демократи та інші, тобто політичні утворення, які були представлені в кожному суспільстві, яке жило у відносинах волі. Натомість у Східній Галичині розвивалися групи, яких передусім характеризували боротьба проти визвольних змагань українського народу. Навіть із цього прикладу можна констатувати, що польське суспільство ділилося на західно-галицьку та східно-галицьку, тобто «єдність краю» як така та її забезпечення не лежала в основі курсу держави.

Стосовно питання «історичних прав» М. Лозинський констатував, що саме на них «найменше повинні Поляки покликатися...» [4, с. 11], оскільки частина Галичини належала як завойований край до польської держави, проте стосовно території це були «...бувші права...» [4, с. 12], які припинилися як тільки польську державу замінила на українській землі інша – австрійська.

Проте найважливішим у питанні «історичних прав», яким поляки хотіли виправдати панування над українським народом, було те, що дане твердження стояло в суперечності з новітнім політичним розвитком того часу. Власне, тогочасні тенденції, які простежувалися в суспільстві, допомогли полякам та австрійцям отримати національну свободу, яку вони сподівалися досягнути для інших частин польської землі, однак про українців та про самостійність українства мова не йшла.

М. Лозинський зазначав, що польська сторона висувала й інший аргумент про те, що український народ не має окремої національності та те, що українська мова – це лише діалект польської, нездібний до самостійного розвитку. Питання української мови не один рік було і, на жаль, досі залишається наріжним. Українське питання піднімалося під час Слов'янського конгресу у Празі 2-12 червня 1848 р., де в польсько-українській комісії була укладена угода про мовну, культурну та політичну рівноправ-

ність галицьких українців із поляками. У рамках Конгресу йшлося про федералізацію Австрійської імперії, забезпечення рівноправності слов'янських народів, про права української мови в Галичині. Хоч Конгрес був незавершений, але він засвідчив самостійність українців від поляків, а тим паче від росіян, та прагнення українців до боротьби за національні права. Сам М. Лозинський у праці зазначав, що українська мова повинна мати усі права, які належать мові національної більшості краю.

До слова, із законів, ухвалених Українською Національною Радою на лютневій сесії 1919 р., якраз у період, коли М. Лозинського було назначено товаришем державного секретаря закордонних справ, щодо мовного питання заслуговують уваги Закон про мову державних установ, де в параграфі 1 зазначалось, що «Державною мовою на Західній Облас-ті Української Народної Республіки є мова українська» [6, с. 65].

Польща висувала ще один аргумент проти поділу Галичини, взятий зі сфери демократичних політичних понять, який мав стати заміною збанкрутілих «історичних прав» і полягав у переконанні, що Галичина не була українським краєм, а змішаним, причому змішаність полягала в асиміляції польсько-українського населення, з акцентом саме на польських громадян [4, с. 13]. Відтак, по-перше, буде неможливо провести межу між Східною та Західною Галичиною згідно з поділом відповідно до націй, по-друге, такий поділ слід розглядали як недоцільний, оскільки після поділу Галичини представники польського громадянства населяли б землі в обох частинах, і польсько-українська боротьба не вичерпала б себе. Дану тезу М. Лозинський розглядав відповідно до статистики, яка була розрахована, базуючись на основі віросповідання. Так, національний склад Східної Галичини був такий: 62 – українці, 25 – поляки, 12 – жиди (євреї), 1 – німці [4, с. 14]. Тільки із цих обчислень можна констатувати, що українського населення вистачало, щоб створити ґрунт для поділу Галичини та утворення окремого українського коронного краю, а зважаючи на те, що Австрія була національно-мішаною державою, було

неможливо визначити абсолютно «чисті» території, і навіть той відсоток українців, який зазначав М. Лозинський у своїй праці, був абсолютно прийнятним.

Українці на території Східної Галичини завжди були «елементом постійним, споконвіку осілим, отже автохтонним» [4, с. 14], а поляки чи жиди (євреї) були «елементом напливовим» [4, с. 14], число представників якого зростало, особливо в містах, завдяки польському пануванню, що і слугувало колонізації Східної Галичини. У матеріалах Головної Руської Ради 1848 р. зазначається про те, що українське населення виступало національною більшістю краю. Варто зазначити, що в разі поділу Галичини поляки опинилися б у політичному стані, яке їм і належилось, тобто в стані національної меншості.

М. Лозинський висунув думку щодо кураєвої конституції, вважаючи, що було доцільно створити її на основі австрійських зразків. Зокрема, треба зазначити, що конституційному бажанню українських партій та українського народу відповідало б введення загального, рівного, таємного виборчого права до краєвого сейму [4, с. 16]. Стосовно захисту польських громадян, які були б уже національною меншиною, варто звернутися до австрійських краєвих конституцій, адже в них декларувалися відповідні норми.

Щодо територіальних кордонів українського коронного краю, то при поділі Східної та Західної Галичини необхідно взяти за основу межу між львівським та краківським округом вищого крайового суду, вніши відповідні коригування. Варто згадати, що до Львівського вищого крайового суду на початку ХХ ст. входило десять окружних судів (Перекопський, Золочівський, Коломийський, Перемишльський, Самбірський, Станіславський, Стрийський, Сяноцький, Тернопільський, Чортківський). У складі Краківського вищого крайового суду було п'ять окружних судів (Вадовицький, Жешувський, Ново-Сандецький, Тарновський, Ясловський).

Таким чином, на думку М. Лозинського, поділ Галичини на національні частини не порушував би національних прав польського народу, який використав би в повному обсязі правами.

М. Лозинський не оминув увагою й питання щодо приєднання української частини Буковини до українського коронного краю, що відповідало б устремлінням українського народу до політичного об'єднання. Зокрема, в праці «Галичина в рр. 1918–1920» науковець зазначав, що після утворення Української Національної Ради у Львові утворилася буковинська делегація Української Національної Ради в Чернівцях. Вона почала переговори з румунськими послами австрійського парламенту та буковинського сейму щодо питання поділу Буковини. Проте ці переговори велися без успіху, оскільки українська сторона мала чітку позицію отримати цілу частину Буковини включно з Чернівцями, а румунська сторона погодилася віддати тільки чотири повіти. Безуспішність переговорів полягали ще й у тому, що румунські послы не мали впливу на румунських громадян, які виступали за приєднання Буковини до Румунії [6, с. 57]

Далеким ідеалом М. Лозинський називав намагання з'єднання усіх українських земель в одну незалежну державу, якого одні очікували як наслідок військового конфлікту в Європі, а інші – соціальної революції.

Проти з'єднання Галичини з Великою Україною та незалежності виступала Польща. Зважаючи на територіальну більшість Польщі та її матеріальне забезпечення, не було несподіванкою, що Галичина мала зазнати поразки. Для перемоги Галичині необхідно було заручитися зовнішньою підтримкою, яку М. Лозинський вбачав в Антанті, оскільки об'єднання, на його думку, могло авторитетно чинити опір Польщі стосовно агресії на території Галичини і та була б змушена послухати. Науковець вважав, що чим швидше держави Антанти визволять Галичину з польської окупації, тим краще.

Існувала думка, що передчасне об'єднання Галичини з Великою Україною могло б негативно вплинути на Галичину [6, с. 220]. Думалося, що якщо б Галичина виступала б як самостійна одиниця-спадкоємиця Австрії, а не як територіальна частина Української Народної Республіки, це надало б Галичині вигіднішої позиції в рамках Паризької мирної конференції. Проте це аргумент не мав нічого спільного з

дійсністю, оскільки політичні кола не було раді утворенню окремої галицької держави. Зокрема, під час засідання Найвищої Ради 21 травня 1919 р. Ллойд Джордж питав чи Галичина хоче належати Польщі чи Україні, тобто щодо питання незалежності не було й натяку. Таким чином, рішенням Найвищої Ради від 25 червня 1919 р. Галичину віддано під польську окупацію. Це свідчить про те, що Галичину розглядали лише як частинку великої території іншої держави. Тим паче, що тодішні дві формації – УНР з Варшавським договором та УСРР з Ризьким договором – зреклися Галичини на користь Польщі.

М. Лозинський зазначав, що зважаючи на всі внутрішні недоліки Галичини проти польської анексії, сам факт боротьби залишиться однією з найяскравіших сторінок історії боротьби українського народу за волю [6, с. 220].

Науковець акцентував на необхідності працювати для здійснення всеукраїнського державного ідеалу на території Галицької Республіки, де українці будуть вільними, а не під ярмом польської окупації. Також важливим питанням було те, щоб українство не зупинилося на створенні лише Галицької Республіки, а домоглася самостійності на території усіх українських земель, адже це справа всіх громадян, всеукраїнської культури, політичної думки, які повинні щораз сильніше об'єднувати українські землі. Об'єднанню України сприяли б світові політичні тенденції. Як тільки Галичина визволилася б з-під Польщі, а Велика Україна укріпила свою державність, об'єднання території в одну державу було б закономірним фактом.

Висновки. Шляхи вирішення проблематичних питань самостійності Галичини та України загалом знаходять свою актуальність і в сучасній правовій думці. Зважаючи на події, що відбуваються в політичному просторі країни – анексію території держави та військову агресію – науковці в галузі історії держави і права зобов'язані детально дослідити праці представників еміграції 20-х рр. XX ст. загалом та М. Лозинського зокрема задля відродження національних традицій українського права, адже необхідно шанувати минуле заради майбутнього.

Список використаної літератури:

1. Наріжний С. Українська еміграція [Текст] : культурна праця української еміграції між двома Світовими війнами / С. Наріжний. – Прага, 1942. – (Студії ; т. 1). Част. 1 / Музей визвольної боротьби України. – 1942. – 367 с.
2. ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКА НАРОДНА РЕСПУБЛІКА. 1918–1923. Уряди. Постаті / Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України; гол. ред. ради Ярослав Ісаєвич; упоряд.: Микола Литвин, Іван Патер, Ігор Соляр. – Львів, 2009. – 350 с.
3. Куйбіда В.С., Заєць І.Я. Генеза територіальної організації України: конституційно-правові аспекти / В.С. Куйбіда. – Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2010. – 480 с.
4. Лозинський М. Українська Галичина – окремий коронний край! Друк і наклад партійної друкарні, 1915 р.
5. Панич Н. Анексія Галичини Австрією та поширення австрійського права на її території / Н. Панич // Вісник Львів. Ун-ту. Серія юридична. – 2006. – Вип. 43
6. Лозинський М. Галичина в рр. 1918–1920 / М. Лозинський. – Відень : Український соціологічний інститут, 1922. – 228 с.
7. Лозинський М. Кривава книга. Частина 2. Українська Галичина під окупацією Польщі в рр. 1919–1920 / М. Лозинський.
8. Радевич-Винницький Я. Неукраїнці, яким вдячна Україна / Я. Радевич-Винницький. – Львів : Априорі, 2015. – 536 с.
9. Осадчук С.С. Правові погляди Михайла Лозинського : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 / С.С. Осадчук ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2001. – 17 с. – укр.
10. Стецюк П. Повернення Михайла Лозинського (до питання про місце і роль правової думки на чужині в процесі побудови Української Держави) / П. Стецюк // Матеріали конференції «Український Вільний Університет: з минулого в майбутнє. До 70-річчя з часу заснування», Львів, 13-14 лютого 1992 року. – С. 70.

Петрив-Буряк А. М. Конституционные аспекты доктрины самостоятельности в трудах Михаила Лозинского

Статья посвящена анализу конституционных аспектов самостоятельности в трудах Михаила Лозинского. В статье раскрываются основы самостоятельности Галичины, вопрос оккупации в 1919–1920 гг., проблематика независимости Украины. Освещены взгляды ученого на вопрос независимости государства.

Ключевые слова: Украинский свободный университет, эмиграция, оккупация, ЗУНР, аннексия, коронный край.

Petriv-Buriak A. Constitutional aspects of the doctrine of independence in the writings of Mikhail Lozinsky

The article is devoted to the analysis of the constitutional aspects of independence in the writings of Mikhail Lozinsky. The article reveals the principles of autonomy of Galicia, the issue of occupation in 1919–1920, and the problems of Ukraine's independence. The scholar's views on the independence of the state are highlighted.

Key words: Ukrainian Free University, emigration, occupation, ZUNR, annexation, Crown edge.